

nieuwsbrief september 2017

25 september 2017

Magere Oogst 2017

Het jaar 2017 gaat de boeken in als een mager oogstjaar voor appels en peren. Door de nachtvorst in april, tijdens de bloeiperiode, is veel bloesem van hoogstambomen bevroren. Geen bloem, dan geen vrucht. De bomen hebben hun energie dit jaar gebruikt voor groei en knoppenaanleg voor volgend jaar. We zien flink gegroeide kronen en veel twijgontwikkeling. Dat betekent straks bij de snoei wat extra inzet op uitdunnen zodat er voldoende licht en lucht in de kroon kan blijven komen. Juist met weinig fruit, is persen tot sap een goede manier om zorgvuldig met het fruit om te gaan. Zie daarvoor de mogelijkheden met de mobiele persen in de regio. Verder leest u meer over de projecten waar de stichting bij betrokken is. En we staan kort stil bij het 10 jarig bestaan van de stichting. Lees verder en reageer als het je belangstelling of vragen hebt.

Sapdag 2017

Op zaterdag 7 oktober zijn er van 10 tot 16 uur weer diverse activiteiten op boerderij de Blankemate rond fruit en boomgaard. Bij de Welsumse Sappmobiel kunt u uw appels en peren laten persen. Voor het persen is aanmelding nodig <http://www.welsumsesapmobiel.nl>. (klik op het groene appeltje bij 7 oktober). Andere activiteiten zijn het verwerken van noten tot olie door de Kleine Muyl en bij Welsums Goed kun je ciders uit de IJsselvallei proeven. Ook zijn er kraampjes met honingproducten en jam en er is een demonstratie stroop koken van peren en appels. Je kunt deelnemen aan de taartenbakwedstrijd en poffertjes eten. Onze stichting geeft informatie over haar werkzaamheden rond hoogstamfruitboomgaarden inclusief snoeiadvies. Wil je weten van welk ras die boom is in je tuin of boomgaard en er zit nu fruit aan? Neem dan enkele vruchten van die boom mee en laat het determineren bij Hennie Rossel. Deze pomoloog zal proberen ter plekke het ras van appel of peer te bepalen. Boerderij de Blankemate is gelegen aan het einde van de Arkerstraat komende van de Bosweg vanuit de richting van Welsum of Terwolde.

Mobiel persen van sap

Naast de [Welsumse Sappmobiel](#) biedt ook de [De Sappers](#) uit Voorst zijn diensten aan en het aanbod van mobiele persen breidt zich verder uit. Na het beëindigen van de samenwerking binnen de Welsumse sappmobiel heeft de familie [Huiskamp](#) een eigen bandpers aangeschaft en ook in de [Achterhoek](#) hebben ze inmiddels een eigen mobiele pers. Zo groeien gestaag de mogelijkheden in ons gebied en de rest van Nederland om het hoogstamfruit een goede bewaarfunctie te geven.

Excursie naar Duitsland?

Vorig jaar hebben we aangekondigd te proberen een excursie te organiseren naar Duitsland. Onze eerste oriëntatie richting Das Alte Land onder Hamburg bleek te weinig interessante hoogstam bezoeken op te leveren. Het is wel een belangrijk fruitteeltgebied, maar hoogstamfruitbomen zijn een zeldzaamheid geworden. Vervolgens hebben we de koers verlegd richting Hessen. Dit is een gebied met nog veel hoogstamboomgaarden en rond Frankfurt ook veel aandacht voor de productie van sap en apfelwein. Maar hier is het nog niet gelukt om in het gebied zelf via de juiste contactpersonen interessante locaties te vinden. We blijven door zoeken en laten weten wat het resultaat zal zijn. Maar het wordt wel 2018. Als je zelf interessante hoogstamcontacten hebt in dit gebied, neem dan [contact](#) met ons op.

Aardkundige en cultuurhistorische fietsroute Terwolde/ Nijbroek

Wij hebben met verschillende organisaties en de gemeente Voorst het afgelopen jaar gewerkt aan het uitwerken van een fietsroute die langs aardkundige en cultuurhistorische punten voert in en om Terwolde en Nijbroek. Naast het routekaartje komt er ook een brochure met achtergrondinformatie over deze punten.

Langs de route komen ook twee informatieborden te staan. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan alle brochure en de borden. De verwachting is dat in het voorjaar 2018 de route officieel wordt geopend.

Verbeteren kwaliteit van het landschap: inzetten op kennis over duurzaam beheer naast subsidie voor aanplant

Onze stichting heeft in het afgelopen jaar gesproken met de gemeenten Voorst, Olst-Wijhe, Raalte en Deventer over de mogelijkheden om de kwaliteit van het landschap in het buitengebied te verbeteren. Tot op heden kiest een gemeente vaak voor het geven van aanplantsubsidie. De ambitie van een gemeente om echt te willen investeren in de kwaliteit van landschap, wordt weerspiegeld in de grootte van het bedrag dat een gemeente beschikbaar stelt. De keuze voor subsidie voor aanplant van een aantal bomen en struiken op korte termijn vindt men belangrijker dan het borgen van het beheer voor deze aangeplante bomen op langere termijn. Ontvangers van de subsidie krijgen zelfs geen zorg- en instandhoudingsplicht opgelegd.

Onze stichting vindt echter een goede informatieverstrekking over goed beheer en gebruik van fruitbomen en de boomgaard veel belangrijker om de kwaliteit van het landschap te verbeteren. Immers een fruitboom, maar ook andere bomen en landschapselementen, kan alleen maar met goed beheer vele tientallen jaren bijdragen aan de kwaliteit van het landschap terwijl het aanplant van een boom slechts het begin er van is. Wij denken dat het geld voor de aanplantsubsidie beter kan worden benut door de scholing van toekomstige (en huidige) beheerders van fruitbomen te subsidiëren en ze zo beter toe te rusten om de bomen langdurig goed te beheren. We zetten deze gesprekken met de gemeenten voort en zullen blijven wijzen op een effectiever besteding van de beperkte middelen. Daarom is het goed om te wijzen op de mogelijkheden die Landschap Overijssel biedt voor het volgen van [cursussen](#) die zich richten op het beheer. Hou deze webpagina in de gaten voor cursussen over fruitbomen in het voorjaar van 2018.

Subsidie erfbeplanting gemeenten Olst-Wijhe, Raalte en Deventer

We willen echter (potentiële) boomgaardeigenaren de geboden mogelijkheid tot het aanvragen van subsidie voor erfbeplanting vanuit bovenstaande gemeenten niet onthouden. De drie gemeenten organiseren op 1 november 2017 van 16.30 tot 20.30 uur een informatieavond over deze subsidie. De locatie is nog niet bekend. Hou de krant en de website van je gemeente en van [Landschap Overijssel](#) in de gaten. Je kunt bij de gemeente een subsidieaanvraag doen tot maximaal € 300 aan plantmateriaal (fruitbomen) waarbij je dan 50% krijgt als subsidie (= € 150).

Rassenkeuzewijzer niet eenvoudig te realiseren

De afgelopen tijd hebben we verder nagedacht over hoe we boomgaardeigenaren kunnen helpen bij het kiezen uit de honderden verschillende fruitrassen die er zijn. In het assortiment van 15 Nederlandse boomkwekers die oude rassen kweken en aanbieden staan vele honderden rassen vermeld. Maar niet bekend is of al deze rassen ook daadwerkelijk elk jaar beschikbaar zijn voor aankoop. En wat vooral ontbreekt, is een goed overzicht van groei- en gebruikskennmerken van al deze rassen. Want je wilt toch kiezen op grond van bepaalde kenmerken en eigenschappen van een ras. Vandaar dat we ons eerst gaan richten op het uitzoeken van welke rassen nu vroeger in de IJsselstreek werden geteeld. En vervolgens kunnen we voor die rassen (als ze nog ergens aanwezig zijn in Nederland of elders) gaan zoeken naar informatie over de eisen die het ras stelt aan bodemvruchtbaarheid, de groeisnelheid, productiviteit, ziektegevoeligheid en vruchtkenmerken en -gebruik. Tenslotte zijn dat kenmerken die van belang zijn bij de keuze van rassen voor in de boomgaard. We zullen daartoe verschillende oude boeken en websites gaan raadplegen om te proberen dit boven water te krijgen. We beschikken in Nederland niet over een alles omvattend beschrijvend register van de oude rassen. Als we deze informatie inzichtelijk hebben, kunnen we gaan werken aan vorm om de keuze voor mensen makkelijk te maken. en als laatste kunnen we vervolgens gaan bekijken hoe deze rassen via boomkwekers goed beschikbaar komen voor aankoop. Lijkt het je leuk om mee te werken om deze informatie op te zoeken en te proberen in een overzichtelijk bestand te zetten, of heb je tips, laat het dan [weten](#).

Oproep voor deelname in project Natuur in de boomgaard

Naast het fruit kan een boomgaard ook een tweede oogst geven, namelijk de vogels, insecten en andere dier- en plantsoorten die in een boomgaard voorkomen. Met Landschap Overijssel werken we samen in een project om deze biodiversiteit verder te verhogen. We hebben in het voorjaar aan Wageningen Universiteit gevraagd om studenten die ons konden helpen uit te zoeken hoe je dat kunt doen. Een groep van zes (internationale) studenten heeft deze vraag opgepakt. Dat heeft geleid tot een (engelstalige) [handreiking](#) die boomgaardbeheerders kunnen gebruiken. Het eerste deel gaat over hoe je zoogdieren, vogels, insecten en planten kunt inventariseren. Denk aan vogelwaarnemingen, gebruik van een wildcamera en een planteninventarisatie. Als je dit weet, kun je vervolgens gericht bepaalde maatregelen toepassen, als minder of andere manier van maaien, het verrijken van een boomgaard met een heg, houtril of poel. Maar ook het laten staan van oude deels afgestorven bomen. De volgende stap is dat we nu met een groep

boomgaardbeheerders deze handreiking gaan uitproberen. Dus als beheerder zelf inventariseren welke soorten er in je boomgaard voor komen, en vervolgens bepaalde beheer- en inrichtingsmaatregelen nemen en in de loop van de tijd volgen of deze maatregelen nu ook meer en/of andere soorten gaan opleveren. Via de oproep van vorig jaar heb ik al enkele aanmeldingen gehad, maar we zoeken naar meer deelnemers. Als je denkt, dat lijkt me wel wat, laat het ons dan [weten](#). We gaan zorgen voor begeleiding bij het inventariseren en vastleggen van de soortengegevens (zoals bij www.tuintelling.nl en bij welke maatregelen je in de boomgaard gaat toepassen. Ook onderlinge uitwisseling van ervaringen staat op het programma. Wil je meedoen aan het vergroten van de tweede oogst, neem dan met ons [contact](#) op.

Lezing Biodiversiteit in de hoogstamboomgaard

Naast het project Natuur in de boomgaard verzorgt de stichting ook lezingen over dit onderwerp. In de zomer is een inleiding verzorgd voor de coördinatoren van hoogstambrigades in Gelderland. Een zelfde inleiding staat op het programma voor de coördinatoren en leden van hoogstambrigades in Overijssel in december 2017. En 3 november wordt een workshop verzorgd over dit onderwerp voor vrijwilligers en natuurbeheerders tijdens de biodiversiteitsdag van de provincie Gelderland. Heb je ook belangstelling voor een dergelijke lezing en kunt je een groepje boomgaardeigenaren bij elkaar brengen, laat het ons dan [weten](#).

Fruitbomen in de publieke ruimte

Vanaf januari 2017 werkt de stichting samen met Hogeschool van Hall Larenstein aan een project over fruitbomen en boomgaarden in de publieke ruimte. Kijk maar eens om je heen in de eigen gemeente of dorp of buurt, vaak tref je wel ergens fruitbomen aan. Soms in eigendom van en in beheer bij de gemeente, maar vaak ook in de vorm van zelfbeheer bij een groepje vrijwilligers zoals de dorpsboomgaarden in Lettele en Heino. Maar welke afspraken zijn er nu gemaakt rond eigendom, beheer en gebruik van de boomgaard en het fruit? Hoe zorg je voor continuïteit in het beheer en hoe kun je als gemeente en bewonersgroep de omwonenden betrekken bij het beheer en gebruik van de fruitbomen? Dit soort vragen spelen niet alleen in de IJsselstreek, maar in heel Nederland. In het project gaan we samen met enkele gemeenten, waaronder de gemeente Deventer, op zoek naar voorbeelden en oplossingen. Op de achtergrond speelt ook de vraag of het fruit uit dit soort boomgaarden gedeeltelijk kan voorzien in de fruitvoorziening in een buurt of wijk. In de komende maanden gaan we door heel Nederland voorbeelden en ervaringen verzamelen bij zoveel mogelijk van deze buurt- en dorpsboomgaarden en bij gemeenten met boomgaarden. Al deze informatie gaan we bekijken en bundelen tot een handreiking waar mee deze groepen en gemeenten het beheer en gebruik van de fruitbomen kunnen verbeteren. Volgend jaar zullen we de resultaten presenteren aan deze partijen, o.a. in de vorm van een boek. Met deze handreiking kunnen we als stichting straks initiatiefgroepen en gemeenten beter adviseren over het opzetten en beheren van fruitbomen in de publieke ruimte.

Herdruk beheerkalender

Enkele jaren geleden hebben we in het kader van het project Fruithistorie een beheerkalender ontwikkeld. Hierin werd per maand aangegeven wat de werkzaamheden in de boomgaard waren die konden worden verricht. Deze kalender is bijna uitverkocht. Via de Deventer Beursvloer hebben we een bedrijf uit Deventer bereid gevonden om een herdruk te financieren. We hebben eerst de kalender inhoudelijk herzien en nu is het wachten op het opleveren van deze herdruk. Dan is de kalender weer beschikbaar als geheugensteuntje bij het beheer van de hoogstamboomgaard.

Stichting IJsselboomgaarden 10 jaar

De stichting IJsselboomgaarden is in november 2007 opgericht. We willen dit lustrum vieren waarbij we samen met alle betrokkenen uit die 10 jaar gaan kijken naar wat we rond het duurzaam behouden van hoogstamboomgaarden hebben bereikt. Maar owe willen ook verkennen op welke onderwerpen we de komende jaren gaan inzetten om eigenaren en beheerders met nog meer raad en daad te ondersteunen. We werken ons idee om het lustrum te vieren de komende tijd uit. Heb je een idee of wilt u wel meedenken en helpen om het lustrum vorm te geven, laat het ons dan [weten](#).

Cider maken?

Ons ciderproject uit 2015, heeft naast een veel bezochte [website](#), ook bij velen inspiratie gebracht om cider te maken. In Deventer is een cidermakerij gestart onder de naam [IJESSEL](#) cider. Via de website worden we regelmatig benaderd met vragen rond cider maken. Als er mensen zijn die belangstelling hebben om te leren wat cider is en hoe je het kunt maken, laat dit dan [weten](#). Bij voldoende belangstelling organiseren we dan een bijeenkomst waarbij we op de verschillende aspecten rond cider maken in gaan.

Natuurwerkdag 4 november 2017

Het werkseizoen voor vrijwilligersgroepen zoals hoogstambrigades begint vaak op de landelijke Natuurwerkdag. Dit jaar is dat op zaterdag 4 november 2017. In Deventer werkt de hoogstambrigade Deventer op dit dag in de hoogstamboomgaard aan de Nico Bolkensteinlaan, achter het ziekenhuis. Wil je dit jaar deze morgen meewerken aan het beheer van deze boomgaard, meld je dan aan via deze [website](#). daar is meer informatie te vinden over de dag en de locatie.

Afmelden: Als u geen nieuwsbrief meer van ons wilt ontvangen, laat ons dit dan weten met vermelding stop toezending nieuwsbrief.